

Gazeta Nowska

Abonament miesięczny w ekspedycji 90 groszy, z opłatą pocztową 1,— złoty. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie lub tym podobnych nie przewidzianych okoliczności, wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Od ogłoszeń pobiera się za 1-lin. wiersz 30 groszy. Reklamy przed dziełem ogłoszeń wiersz 35 groszy. — „Gazeta Nowska” wychodzi 1 raz tygodniowo a mianowicie w piątek. — Wydawca, drukiem i nakładem Władysława Wesółskiego w Nowem (Pomorze). Prenumerata płatna zgóry. Ogłoszenia płatne natychm. Redaktor odpowiad. Władysław Wesółski, Nowe.

Nr. 48.

Nowe, sobota 27-go listopada 1937 r.

Rok XIV.

Z DNIA.

WEŁNA Z GROCHU.

Sowieckie instytuty techniczno—naukowe prowadzą badania nad produkcją wełny syntetycznej. Zmierzaia one do rozpoczęcia produkcji wełny syntetycznej z białka. Początkowo przeprowadzano badania nad białkiem różnych zwierząt i ryb, ostatnio zaś objęły białka roślinne. Jednym z pozytywnych osiągnięć w tym kierunku jest ustalenie, że niektóre gatunki grochu dostarczają białka, nadające się doskonale do produkcji wełny syntetycznej.

Próby w tej dziedzinie wyszły już z okresu eksperymentalnych badań laboratoryjnych i to już w najbliższym czasie miałyby być podjęta produkcja wełny syntetycznej z białka grochu na większą skalę.

CELULOZA Z KAKTUSOW.

W stanie Texas, który, jak wiadomo, jest jednym z większych ośrodków uprawy bawełny w Stanach Zjednoczonych, podjęto ostatnio próby nad produkcją celulozy ze specjalnego gatunku kaktusów. W tym celu zbudowano specjalny zakład badawczy, który przeprowadzić ma szereg eksperymentów technicznych.

W SPRAWIE PODATKU OBROTOWEGO.

Na zasadzie ustawy o państwowym podatku przemysłowym, nowopowstałe przedsiębiorstwa nieprowadzące ksiąg handlowych, obowiązane są do opłacania kwartalnych zaliczek w wysokości ustalonej przez właściwą władzę skarbową. Postanowienie o wysokości zaliczki wydaje władza skarbową po upływie trzech miesięcy od daty uruchomienia przedsiębiorstwa, po uprzednim zbadaniu wysokości osiągniętych przez przedsiębiorstwo obrotów.

W związku z wątpliwościami, nasuwającymi się przy stosowaniu tego przepisu, ministerstwo skarbu w Dzienniku Urzędowym nr 29 wyjaśnia, że zaliczki te powinny być ustalane w całkowitej wysokości podatku przypadającego od ustalonych przez władzę skarbową wysokości obrotów, osiągniętych przez przedsiębiorstwo w pierwszych trzech miesiącach po jego uruchomieniu.

ZBROJENIA I WEŁNA.

Światowy rynek wełniany zajmuje ostatnio stanowisko wyczekujące. Sytuacja statystyczna rynku wełnianego, według oceny kół londyńskich, nacechowana jest pewnego rodzaju sprzecznościami. Podaż wełny nie uległa bowiem zbyt niemu zwiększeniu. Z drugiej strony zapotrzebowanie nie zmniejszyło się w tym stopniu, aby dostatecznie tłumaczyło spadek cen. Jeżeli pomimo to obroty są ostatnio minimalne, a nastrój na rynku zdecydowanie spły, to wpływa na to m. in. zaobserwowane ostatnio osłabienie zakupów krajów zachodnich na cele zbrojeniowe.

Jest faktem niezaprzecalnym, że olbrzymie zakupy surowej wełny dla celów zbrojeniowych w niektórych krajach zachodnich ostatnio osłabły, co tłumaczy tym, że pierwszy głód tego surowca w przemyśle zbrojeniowym został na razie zaspokojony. Zakupy na cele zbrojeniowe były na rynku potężnym czynnikiem, który pociągnął za sobą nadmierną spekulacyjną wyżkę cen surowca i ta spekulacja ostatnio załamała się, zresztą nie tylko na rynku wełnianym.

EKSPORT DRZEWA Z POLSKI.

Wywóz drewna z Polski w październiku r. b. uległ w stosunku do miesiąca poprzedniego zmniejszeniu, co tłumaczy się głównie słabszym zapotrzebowaniem na polskie materiały drzewne ze strony rynku angielskiego i holenderskiego. Ogółem wywieziono materiałów drzewnych za 15.273 tys. zł, gdy we wrześniu r. b. za 16.767 tys. zł. Eksport tegoroczny był jednak znacznie większy niż zeszłoroczny, gdyż w październiku 1936 r. przedstawiał wartość 11.917 tys. zł.

PRZEWOZ TOWARÓW NA KOLEJACH.

Przewóz towarów na kolejach wykazuje w roku bieżącym silniejszy wzrost. W pierwszych 8 miesiącach br. polskie koleje państwowe przewiozły ogółem 45.873.8 tys. ton towarów, podczas gdy w analogicznym okresie r. ub. tylko 34.394.1 tys. ton. Z ostatnich danych za sierpień br. wynika, że również w sierpniu przewóz towarów był wyższy niż w analogicznym miesiącu r. ub., wyrażał się bowiem liczbą 6.560.4 tys. ton wobec 4.928.8 tys. t. towarów.

Sytuacja własności nieruchomości w Polsce.

Uwaga właścicieli nieruchomości skupia się obecnie na dwóch najistotniejszych dla nich sprawach, mianowicie na zmianie ustawy o ochronie lokatorów i wygasającej w tym roku ustawie moratoryjnej dla długów hipotecznych. Obie te sprawy mają zasadnicze znaczenie i zadecydują o dalszym losie własności nieruchomości w Polsce.

Rozstrzygnięcie tych obydwu problemów może nastąpić już w najbliższej przyszłości. Jeśli chodzi o pierwszą sprawę, to na następnej sesji sejmowej rząd wnieśli projekt zmiany ustawy o ochronie lokatorów, przy czym zmiany najistotniejsze dotyczą terminu ważności obecnych obniżonych stawek komornego i terminu zniesienia ochrony lokatorów.

W myśl proponowanych zmian, ważność obecnych stawek komornego w starych domach przedłuża się dla mieszkań 3-izbowych (2 pokojowych) i większych na czas od 1 grudnia 1937 r. do 31 marca 1938 r., a dla mieszkań mniejszych do 30 września 1938 r.

Ochrona lokatorów wygasa przy mieszkaniach sześciopokojowych i większych z dn. 1 grudnia 1937 r., przy pięciopokojowych — 30 czerwca 1938 r., czteropokojowych — 30 czerwca 1939 r., trzechpokojowych — 30 czerwca 1940 r., dwupokojowych — 30 czerwca 1941 r., jednopokojowych — 30 czerwca 1942 r., a przy innych pomieszczeniach mieszkalnych - z dniem 30 czerwca 1943 r.

Jeśli chodzi o lokale handlowe, przemysłowe etc., to ochrona lokatorów wygasa dla lokali zajętych przez przedsiębiorstwa, które zaliczone zostały na rok 1935 do przedsiębiorstw przemysłowych I do VI kategorii, lub przedsiębiorstw handlowych I do III kat. z dniem 1 grudnia 1937 r., a zajętych przez inne przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe wygaśnie z dniem 30 czerwca 1939 r.

Szczególną opieką otacza ustawa o ochronie lokatorów bezrobotnych, stosując w stosunku do nich odpowiednie ulgi.

Ustawa moratoryjna dla długów hipotecznych wygasa automatycznie w dniu 31 grudnia br. W dniu tym staje się wymagalna do natychmiastowej realizacji suma ponad 1 miliard zł długów hipotecznych. Zrozumiała jest rzecz, że ani własność nieruchomości, ani nawet państwo nie są w stanie zmobilizować do tego terminu odpowiednich środków na dokonanie tak wielkich operacji finansowych.

Obecna sytuacja własności nieruchomości, a zwłaszcza sprawa ustawy o ochronie lokatorów oraz ustawy moratoryjnej dla długów hipotecznych była przedmiotem obrad na zjeździe delegatów stow. właścicieli nieruchomości z całej Polski w Krakowie. Zdaniem referentów, własność nieruchomości od czasu wojny europejskiej nie ma możności swobodnego gospodarowania własnym majątkiem, gdyż przychodowość reglamentowana jest ustawą o ochronie lokatorów. Wobec zmian ciągłych w rozchodach — wzrostu podatków, opłat, kosztów utrzymania, rentowność własności nieruchomości miejskiej spadła daleko poniżej normy. Nierentowność większości nieruchomości spowodowała jest moratorium dla bezrobotnych. Fakty mówią za siebie: 86 proc. ogólnej ilości mieszkań, to lokale jedno- i dwuizbowe, za-

mieszkałe przez ludność robotniczą. Własność ta w okresie trwającego kryzysu gospodarczego nie tylko nie korzystała z żadnej opieki, lecz przeciwnie, została obciążona obok normalnych świadczeń obywatelskich, dodatkowymi świadczeniami na rzecz bezrobocia w postaci moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych. Suma strat poniesionych przez własność nieruchomą z tytułu niezapłaconego przez bezrobotnych komornego w okresie kryzysu przekracza sumę 1 miliarda złotych.

Wszystkie wymienione wyżej przyczyny spowodowały załamanie się rentowności własności nieruchomości w miastach, co stwierdzone zostało, jak wiadomo, przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych jeszcze w r. 1926, który stwierdził, że rentowność własności nieruchomości w Polsce nie przekracza 1.97 proc. w stosunku rocznym. Rentowność ta wobec podniesienia ciężenia podatkowego, opłat za wodę i innych świadczeń — jest dzisiaj jeszcze mniejsza. Brak normalnej rentowności uniemożliwia racjonalne inwestycje i modernizacje mieszkań.

Trudną sytuację własności nieruchomości pogłębia jeszcze bardziej zbliżający się w dniu 31 grudnia r. b. termin automatycznego wygaśnięcia ustawy moratoryjnej dla długów hipotecznych.

Na zjeździe krakowskim właściciele nieruchomości stwierdzili, że rozumieją konieczność przystąpienia do stopniowej likwidacji ustawy o moratorium dla długów hipotecznych w związku z koniecznością zniesienia w ogóle ustaw wyjątkowych, hamujących normalny rozwój życia gospodarczego Polski. Sposób likwidacji jednak musi gwarantować właścicielom nieruchomości, wyniszczonym przez przeszło 20-letni brak rentowności, możliwość łatwej wypłaty zobowiązań, która by nie doprowadziła do utraty mienia i uwzględniała możliwość wcześniejszego zlikwidowania ustaw wyjątkowych, ograniczających prawa właścicieli nieruchomości.

Zobowiązania, wyjęte z pod moratorium hipotecznego, winny być konwertowane (z pewną karencją) na długi amortyzacyjne średnioterminowe (od 10—15 lat), bądź też w granicach możliwości na zobowiązania długoterminowe, a to za pośrednictwem towarzystw kredytowych miejskich, których listy zastawne byłyby przyjmowane przez wierzycieli po kursie sztywnym.

Niezależnie od tego rząd ze swej strony przyczynić się winien do ułatwienia spłaty omawianych wierzytelności przez bezpośredni udział w ich konwertowaniu.

Mieczysław Śliwiński, Nowe, tel. 9

poleca bardzo tanio

Nowe tłuste śledzie

Matiski
Matiasy
Sardele
Sardynki
Pomarańcze
CYTRYNY

HERBATY — KAWY — KAKAO i wszystkie inne towary kolonialne.

Oprócz towarów monopolowych udziela się

4° rabatu.

Przy zakupie za 25,— zł wypłaca się 1,— zł w towarze lub gotówką.

Z DNIA.

WZROST BEZROBOCIA W POLSCE.

Według ostatnich danych, liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w całej Polsce na dzień 15 listopada br. wyniosła 282777 osób, wykazując wzrost w porównaniu ze stanem z przed dwóch tygodni, tj. z dnia 1 listopada br. o 18162 osoby. Na przestrzeni jednego miesiąca, od 15 października do 15 br., bezrobocie w kraju wzrosło o 23583 osoby.

Znaczniejsze zwiększenie się liczby bezrobotnych w ciągu ostatnich dwóch tygodni przypisać należy zaprzestaniu niektórych robót w związku ze znacznym oziębieniem.

NAJWIECEJ ZABÓJSTW W WOJEWÓDZTWIE LWOWSKIM.

Według ostatnich obliczeń, w pierwszych trzech kwartałach br. kroniki policyjne w całym kraju zanotowały 1286 zabójstw i 1248 zbrodni usiłowania zabójstwa. Największa liczba zabójstw przypada na teren województwa lwowskiego, mianowicie 62 zabójstwa. W województwie warszawskim zanotowano w pierwszych 9-ciu miesiącach br. 55 zabójstw, w lubelskim 54, w krakowskim 41, w łódzkim 38, w kieleckim 36, w wołyńskim 27, w poleskim 23, w stanisławowskim 21, w tarnopolskim i nowogródzkim po 20, w białostockim 30, w poznańskim 14, w śląskim 13, w pomorskim 10, oraz w województwie wileńskim i w m. st. Warszawie zarejestrowano po 9 zabójstw.

WIECZNE ZESZYTY — NOWY WYNALEZEK NIEMIECKI

W Niemczech wynajduje się co dzień nowe źródła i sposoby oszczędzania surowców. Ostatnio np. przeprowadzono obliczenia zużycowania papieru na zeszyty szkolne. Stwierdzono, iż 10 milionów uczniów szkół powszechnych i średnich w Niemczech zużywa co tydzień 13.350.000 zeszytów. Licząc na każdy zeszyt przeciętnie 45 gramów papieru, otrzymuje się rocznie 25 milionów kg. papieru. Przeważnie cała ta ilość zapisanego papieru zostaje spalona lub wyrzucona na śmiecie. Obecnie wynaleziono nowy rodzaj przerabiania starego, brudnego papieru na biały. Teraz więc wszystkie stare zeszyty mają być zbierane przez szkoły i odstawiane stamtąd do fabryk papieru dla ponownej przeróbki.

Odpis. Zawiadomienie.

Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy w Toruniu zawiadamia, że rejestrację poszukujących pracy uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego przeprowadzają biura Funduszu Pracy w urzędowych godzinach przyjęć interesantów, podanych do wiadomości publicznej.

Do czasu ustalenia przez Pana Ministra Spraw Wojskowych organizacji i formacji, których uczestnikiem została zapewniona praca na mocy ustawy z dnia 2 lipca 1937 r. o zapewnieniu pracy i o zapatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 464) — za uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego biura Funduszu Pracy będą uznawać jedynie osoby odznaczone Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Krzyżem Niepodległości lub też Medalem Niepodl.

Osoby zgłaszające się do biur Funduszu Pracy o skierowanie do pracy na mocy powołanej wyżej ustawy obowiązane są przedstawić przy rejestracji:

1. dowód tożsamości,
2. dowód stwierdzający otrzymanie odznaczenia Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Krzyżem Niepodległości lub też Medalem Niepodległości, oraz,
3. udowodnić w biurze Funduszu Pracy posiadanie kwalifikacji do wykonania pracy, na otrzymanie jakiej reflektują oraz w wypadku podniesionych przez to biuro wątpliwości udowodnić zdolność fizyczną do wykonania tejże pracy.

Rejestracja na powiat świecki odbywa się w Publicznym Biurze Pośrednictwa Pracy w Świeciu Starostwo Powiatowe pokój Nr 13.

Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy w Toruniu. Powyższe podaje się do publicznej wiadomości. Nowe, dnia 24 listopada 1937 r.

(—) Kuchczyński, burmistrz.

Jak w Ameryce.

Jeden ze znanych kupców w Sofii, Borys Todorow, podjął osobliwy zakład. Założył się ze swoim znajomym, iż przewedruje 20.000 kilometrów, nie wymówiwszy w ciągu całej podróży ani słowa. Założono się o sumę 100000 lewów. Todorow udał się w drogę i w roli głuchoniemego przewedrował przez Rumunię, Węgry, Austrię, a dalej przez Italię i Jugosławię z powrotem do Bułgarii. Po drodze spotykał dobrych „znajomych”, których partner jego wysłał w roli kontrolerów. Todorow przewedrował dotychczas 19.890 kilometrów. Jak oświadczył piśmiennie, podróż „na głuchoniemego” kosztowała go dotychczas 40.000 lewów. Właściwie Todorow wygrał już zakład, gdyż pozostało mu tylko 110 kw. do odrobienia.

Ogłoszenie.

Zarząd Miejski podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 28 i 29 grudnia 1937 r. czynna będzie w lokalu Zarządu Miejskiego w Nowem specjalna Kasa Pomocnicza Urzędu Skarbowego w Świeciu dla sprzedaży świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1938.

Nowe, dnia 24 listopada 1937 r.

(—) Kuchczyński, burmistrz.

Kalendarze terminowe na rok 1938

poleca

W. Wesółowski.

Odjazd autobusów z Nowego w dni powszednie

w kierunku:

	o godzinie		
Warlubie-Grudziądz	7 ³⁰	13 ³⁰	17 ⁰⁵
Mątawy-Grudziądz	7 ⁴⁵	14 ⁰⁰	
Warlubie-Grupa-Swiecie	7 ⁵⁰		
Skórcz-Starogard	8 ⁰⁰	17 ¹⁰	
Gniew-Pelplin-Starogard	11 ³⁰		
Gniew-Tczew-Skarszewy	11 ³⁰		
Gniew	11 ³⁰	13 ⁵⁰	17 ¹⁹

Odjazd autobusów w niedzielę i święta

w kierunku:

Warlubie-Grudziądz	7 ³⁰	13 ³⁰	17 ⁰⁵
Mątawy-Grudziądz	7 ⁴⁵	14 ⁰⁰	
Gniew-Pelplin-Starogard	7 ³⁰	11 ³⁰	
Gniew-Tczew	7 ³⁰		
Gniew	7 ³⁰	11 ³⁰	17 ¹⁰

W święta: Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i Zielonych Świąt kursują autobusy jak w dni powszednie. Rozkład ważny od dnia 2. XI. 1937 r. aż do odwołania.

Najlepsze radioaparaty

Philips

oraz

Telefunken

na raty od 17 zł miesięcznie

poleca

W. Kucharski, Grudziądz

— Rynek 21. —

Fachowa obsługa zapewniona. — Wiadomość u p. Majewskiego, Nowe, ul. Gdańska nr 24.

NAKAZY ZAPŁATY

można nabyć w księgarni

W. Wesółowskiego.

Polecam tanio:

Węgle górnośląskie Ia
Sól bydlęcą mieloną
Sól bydlęcą w omotkach
Sól kąpielową
Sól kuchenną

Świece małe i duże
Smary na osie
Oliwy i oleje
Kredę spławioną
itd. itd. itd.

M. Śliwiński, Nowe

Telefon nr 9.